

نفوذ فکری خارجی در آموزش و پرورش ایران

از: دکتر توکلی

روش کنونی آموزش و پرورش ایران اعم از برنامه و تشکیلات تحت تأثیر یک رشته نفوذ تربیتی خارجی بوده است که تاریخ آن به بیش از صدسال قبل می‌رسد. از سال ۱۸۳۷ میلادی توسط گروه‌های مختلف خارجی مدارس در نقاط مختلف ایران شروع به گسترش کرد. اولین آن در ۱۸۳۷ توسط یک مبعوض مذهب

امریکائی در ارومیه آذربایجان بود. بعداً در ۱۸۹۱ همان مبعوض امریکائی یک مدرسه ابتدائی و در ۱۹۱۰ یک دبیرستان در تهران افتتاح نمود. در ۱۹۳۳ یک کالج در کالج معروف البرز افتتاح شد. در همین اوان توسط همین مبعوض مدارس ابتدائی و متوسطه دیگری هم در شهرهای بزرگ ایران از قبیل

اصفهان تبریز و همدان شروع به کار کردند. این مراکز آموزشی در معرفی و نفوذ روش فعلی و تربیتی امریکائی در ایران تأثیر فراوانی داشت. نفوذ روش آموزش و پرورش فرانسوی‌ها نیز توسط مدارس آنان که به مبعوضان کاتولیک بایران آمد آورده شد از جمله این مدارس:

سن لوئی، ژان دارکو مدرسه میسیون غیر مذهبی (رازی فعلی) معروفیت و تأثیر خود را تا اوان ۱۹۰۶ در بین جامعه ایران مستحکم کردند. استوارت مموریال کالج میسیونهای انگلیسی هم تا اواخر قرن ۱۹ قد علم کرده بود و مستقیماً معرف و مروج روش تربیتی انگلستان در ایران بشمار میرفت

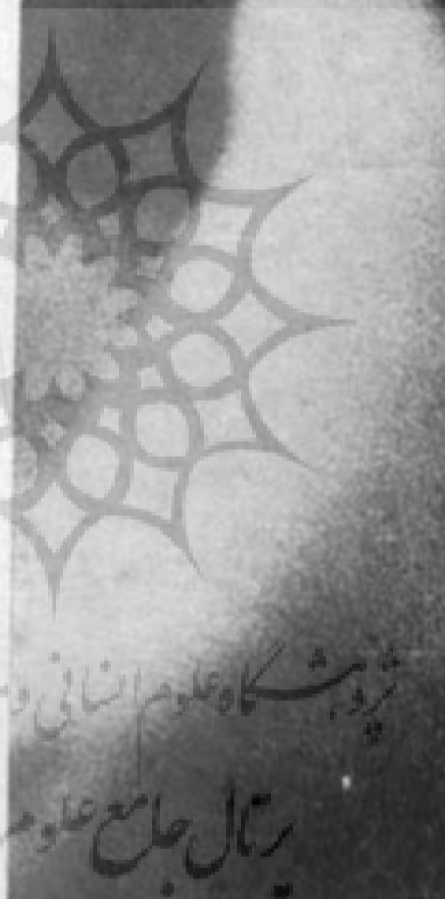
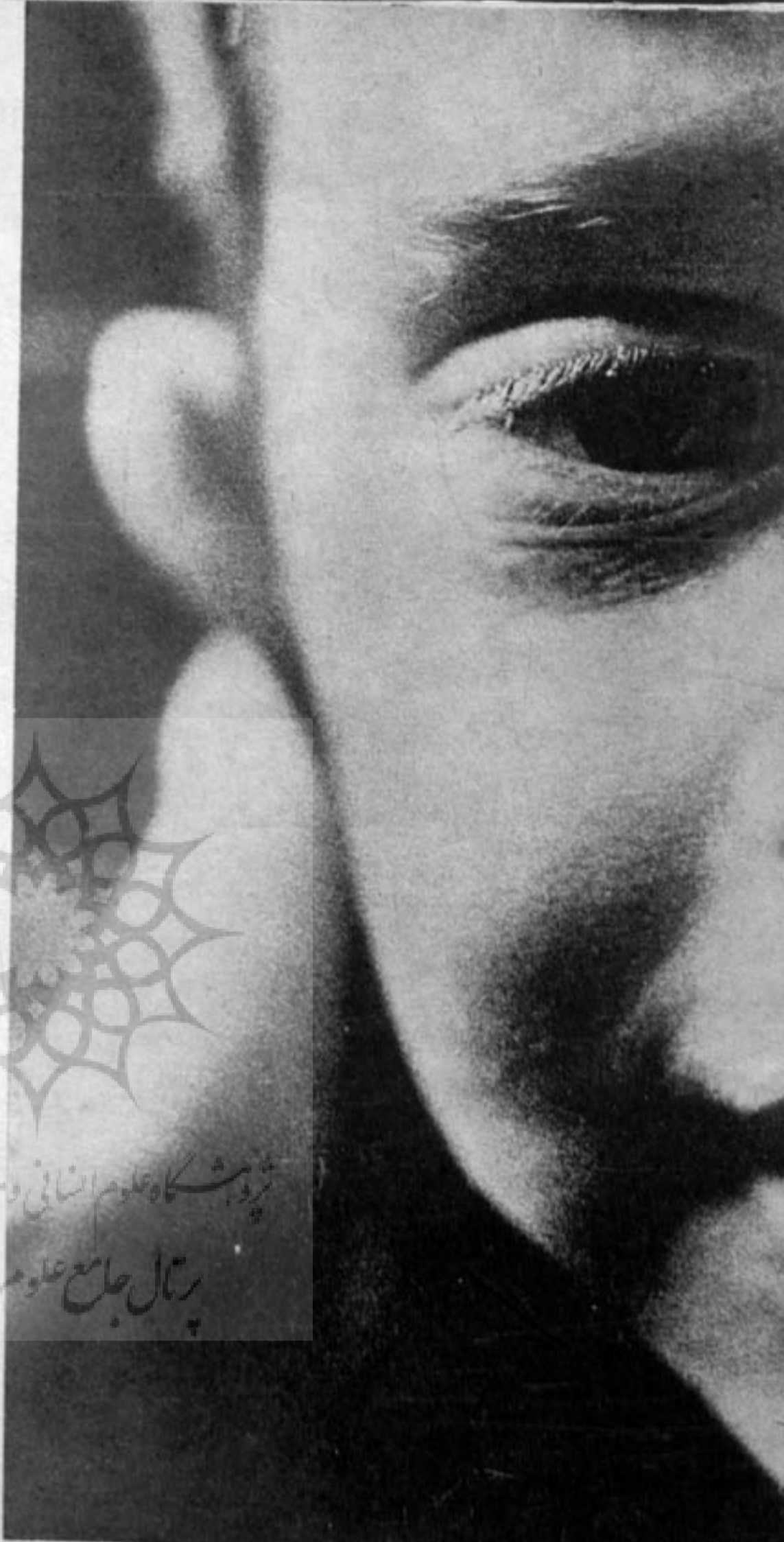
با شروع قرن بیستم مدارس روسی و آلمانی که دست از سر مذهب برداشته بودند یک رشته تعلیمات فنی را بایران آوردند و مستقیماً غیر مستقیم مراکز برای نفوذ روش تعلیماتی این دو کشور در ایران شدند. تمام این مدارس مورد نهایت توجه و تشویق ایرانیان قرار گرفتند.

کرچه در ۱۹۴۰ وزارت فرهنگ طبق قانون تازه‌ای تمام این گونه مدارس را که توسط خارجیان بازو اداره میشدند تحت اختیار خود گرفت ولی تأثیر و نفوذ این روشهای مختلف آموزش و پرورش شهرات برنامه‌ها و تشکیلات وزارت فرهنگ مارا در بر گرفت.

یک منبع مؤثر نفوذ آموزش و پرورش خارجی در ایران، ایرانیان بودند که از اوائل قرن بیستم برای تحصیلات عالیه به خارج رفتند تا قبل از سال ۱۹۲۷ افراد متفرقه‌ای توسط دولت برای تحصیل به خارج فرستاده

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 رتال جمع علوم

شدند ولی در سال ۱۹۲۷ قانونی گذشت که سالیانه ۱۰۰ محصل برای تحصیل در رشته‌های مختلفه بخارج فرستاده شوند. يك سوم از این عده در رشته تعلیم و تربیت تحصیل میگردند و چون زبان روز زبان فرانسه بود اغلب بممالکی که بدان زبان صحبت میکردند و بخصوص به خود فرانسه رفتند بطوریکه ۶۰ درصد این عده در فرانسه تمرکز پیدا کردند. در سال ۱۹۳۴ با افتتاح دانشگاه تهران این برنامه سالیانه صد نفری متوقف شد ولی بعد از چند سالی دوباره ادامه پیدا کرد ولی عده اعزازی متغیر نامنظم و کمتر شد و لکن در همین دوران دسته دیگری جای آنها را گرفته و آنها کسانی بودند که بسا خرج خود برای تحصیل بخارج رفتند و هنوز هم میروند.

در سالهای بعد از جنگ دوم جهانی مؤسسات گوناگونی در ممالک عقب افتاده در رشته‌های مختلف از علوم شروع به فعالیت کردند منجمله در ۱۹۴۹ O.C.I (۱) و یا بفارسی گروه مشاورین ملور ابحار که با همکاری با سازمان برنامه برای نقشه‌های هفتساله اول شروع به طرح ریزی کرد.

پیشنهاداتی که در اثر مطالعه این گروه مشاورین در تغییر روش آموزش و پرورش ما داده شد زمینه را برای پیشنهادات مؤثر دیگری آماده کرد.

فعالیت‌های سازمان ملل متحد در رشته آموزش و پرورش گرچه در ایران محدود بوده است ولی بعنوان عامل مؤثری در وضع فعلی آموزش و پرورش ما باید حساب شود.

یکی از مؤثرترین عوامل نفوذ در وضع آموزش و پرورش کنونی ما فعالیت‌های اصل چهار است. اداره اصل چهار که در حال حاضر موسسه همکاری بین المللی (۲) (I.C.A) نامیده میشود در واقع انقلابی در روش تازه نفس آموزش و پرورش ما بوجود آورده که ضربه‌های ناموزون و سنگینش اغلب اوقات موضع فرهنگی ما را بر کبجه انداخته است و لسی امید میرود که روزی توازن و هماهنگی از این همه تحولات و تاثیرات بدست آید در این سیر تکامل که هنوز در

مرحله طفولیت میباشد کوشش و صمیمیت متخصصین ذیفن خارجی (بخصوص امریکائی) و تمایل و علاقه شدید افراد ایرانی اعم از فرهنگی و غیر فرهنگی یک رشته تمایلات مترقی و نو در روش آموزش و پرورش ملی ما پیش آورده است که اهم آن از این قرار است:

- ۱- سعی در تطبیق برنامه‌های فرهنگی با محیط و احتیاجات اجتماعی و اقتصادی و استعداد های مختلف شاگردان.
- ۲- تشخیص اهمیت و همکاری «مردم» در پیش بردن برنامه‌های فرهنگی و سعی در شرکت دادن آنها.
- ۳- توجه بیشتر به آموزش و پرورش روستائی اکابر و عشایر.
- ۴- توجه و تاکید روی اهمیت تعلیمات حرفه‌ای و برداشتن قدمهای عملی.
- ۵- سعی جدی در از بین بردن بیسوادی.
- ۶- تشخیص ارزش تربیت بدنی در آموزش و پرورش عمومی.
- ۷- سعی در عملی کردن پیشنهاد مربوط بتعلیمات اجباری از پیشنهادات چهاردهمین کنفرانس بین المللی تعلیمات عمومی.
- ۸- آزادی و اختیارات بیشتری در تشکیلات اداری.
- ۹- توجه باصل همکاری بین پدر و مادر و معلم.
- ۱۰- ساختمان مدارس نوساز (فقط ۱۷ درصد از مدارس ایران مناسب تشخیص داده شده است)
- ۱۱- توجه با اهمیت معلم تربیت شده و بالنتیجه سعی در از یادداشتن راهها.
- ۱۲- معرفی و تشویق بکار بردن وسائل سمعی و بصری در آموزش و پرورش.
- ۱۳- تجدید نظر در کتابهای درسی بخصوص کتابهای ابتدائی.
- ۱۴- تشویق در از یاد مدارس ملی بوسیله کمکهای مالی و کادری.
- ۱۵- برقراری و توسعه تعلیمات عالی در شهرهای بزرگ.
- ۱۶- شروع و معرفی برنامه راهنمایی شغلی تعلیماتی اجتماعی و بالاخره در آتیه روحی.

Overseas
 Consultant
 International
 Cooperation Agency

مرد فردا ...
 شاگردان امروز و مردان فردای ما باید متناسب با احتیاجات اجتماعی و اقتصادی آموزش یابند.

